

Van 'kweker-ei' tot bomen planten met gps

Boomkwekerij Udenhout innoveert op alle fronten

Een areaal van 170 hectare met een kleine 800 soorten eigen teelt, honderden toeleveranciers, elektrische snoeiplateaus, planten op gps, de introductie van nieuwe soorten – bij Kwekerij Udenhout wordt van alles ondernomen. Directeur Martin Houben: 'De vraag verandert; wij proberen daarop voor te sorteren.'

Auteur Heidi Peters

Het bedrijf dat nu Boomkwekerij Udenhout heet, bestaat al 130 jaar. Toen het aantal gemeentelijke kwekerijen terugliep, zag de toenmalige oprichter een gat in de markt en sprong erin, om bomen te leveren aan gemeenten en de institutionele markt. In de loop der jaren is zowel het assortiment als de markt enorm verbreed en heeft Boomkwekerij Udenhout zich gespecialiseerd als handelsbedrijf met een breed assortiment. 'Wij kopen in bij toeleveranciers in binnen- en buitenland en maken zo ons assortiment compleet', legt directeur Houben uit. 'Naast laan- en parkbomen verkopen we dus ook heesters, vaste planten, solitaires en nog veel meer. We maken de bestelling compleet en zorgen voor de logistiek, zodat die op het juiste moment op de juiste plaats wordt geleverd.'

Uniek assortiment

Op de kwekerij, die met 170 hectare behoort tot de grootste van Nederland, worden de

eigen laan- en parkbomen, solitaires en meerstammige struiken geteeld. De producten worden vooral afgenomen door gemeenten en groenaanemers in binnen- en buitenland. Houben: 'Een groenaanemer of gemeente wil ontzorgd worden. Ons assortiment is in omvang uniek. Daarbij is onze logistieke keten zo goed ingericht dat we kunnen garanderen dat alles op hetzelfde moment geleverd wordt als dat gewent wordt. Verder is onze prijs-kwaliteitverhouding perfect, ons assortiment breed en geven we advies bij de levering. Onze accountmanagers denken mee; als zij denken dat een andere soort beter is, zeggen ze dat. Dit wordt door afnemers als heel waardevol ervaren, merken wij. Wij staan ze bij met advies aan de voorkant, regelen de distributie goed en staan ook klaar voor nazorg.'

Academy

Bij Boomkwekerij Udenhout, internationaal

bekend als Udenhout Trees, werken zo'n 55 mensen jaarrond. Voor de medewerkers is de Udenhout Academy opgericht, een assortimentscursus die nu voor de tweede keer is gegeven aan bestaande en nieuwe medewerkers, met als doel hun kennis te vergroten. Hiervoor kunnen ze ook gebruikmaken van de Talentboom-brancheopleiding voor de boomkwekerij. 'In het verleden studeerden er veel te weinig mensen af aan de toenmalige brancheopleiding, waardoor deze destijds is wegbezuinigd', vertelt Jeroen Vugts, hoofd inkoop bij Udenhout. 'Het is goed dat deze opleiding er nu weer is.' Houben vult aan: 'Tot nu toe lukt het ons om ons personeelsbestand op peil te houden. Op dit moment staat er een vacature open voor een inkoop.'

Een assortimentscursus lijkt geen gek idee, als je bedenkt dat Udenhout circa 800 soorten zelf kweekt. Deze en nog veel meer soorten zijn te vinden in het bomenboek dat Boomkwekerij Udenhout uitgeeft.

Trend: diversiteit

Als ik informeer of er trends zichtbaar zijn in de vraag, antwoordt Vugts bevestigend: 'Diversiteit wordt steeds belangrijker. Waar een laan eerst beplant werd met een enkele soort, wordt er nu gekozen voor vier of vijf boomsoorten in dezelfde laan. Dat kunnen best allemaal iepen zijn, maar dan vijf varianten. Ook alles wat eetbaar

is, is momenteel erg in trek. Voedselbossen, appel- en perenbomen, mispels, kweeperen, daar is veel vraag naar. In het verleden hadden we veel en vaak monoculturen, waardoor er bij ziekte en aantasting meer uitval was, bijvoorbeeld bij essentaksterfte of kastanjabloedingsziekte. Bij diversiteit in de beplanting is er minder aantasting door ziekte. Zo hebben we geleerd dat het niet verstandig is om veel van hetzelfde te plaatsen.'

'We komen uit een tijd waarin er in Nederland alleen eikenlanen en beukenlanen werden geplant', zo vult Vugts aan. 'Dat is nu totaal anders. Biodiversiteit is een trend die nadrukkelijk aanwezig is. Het geeft ook een mooier beeld. Overigens wordt ons assortiment wel uitgebreid met bomen die iets toevoegen aan het huidige, en die kunnen groeien onder de veranderende omstandigheden, zoals klimaatverandering. Een voorbeeld daarvan is *Quercus cerris* 'Marvellous'.'

Lange adem

'Om zoveel mogelijk op de toekomst te kunnen anticiperen, participeren wij met andere grote boomkwekerijen in het innovatiefonds Anthos. Hierdoor wordt onder meer onderzocht wat de boomsoorten van de toekomst zijn. Je ziet de groeigebieden van bomen langzaam verschuiven. Wat je eerst bijvoorbeeld in Italië zag, gedijt nu een stuk noordelijker ook.' De eerder genoemde *Quercus cerris* 'Marvellous' is een variëteit van de *Quercus cerris* waarvan Boomkwekerij Udenhout licentiehouder is. 'Dit

is een variëteit van de Turkse eik die half wintergroen is en een mooie opgaande vorm heeft', legt Vugts uit. 'Een boom waar we trots op zijn en die zich goed gedraagt in droge omstandigheden. Ook is deze soort wat minder gevoelig voor ziektes en houdt hij het blad langer vast. We blijven kijken wat er in ons assortiment past en echt iets toevoegt. Daartoe behoort ook *Tilia mongolica* 'Buda', die door de kwekerij naar Udenhout is gehaald. Dit is een variëteit die niet gevoelig is voor luis. Een succesvolle boomintroductie blijft werk van de lange adem. Eigenlijk weet je pas na 20 jaar of een introductie succesvol is.'

Innovatief in duurzaamheid

De kwekerij wordt al sinds jaar en dag zo *planetproof* mogelijk gerund en ook de inrichting getuigt van innovatie en duurzaamheid. Houben: 'We proberen zo min mogelijk bestrijdingsmiddelen te gebruiken binnen de grenzen van het PlanetProof-label en dat lukt ons goed. We zijn begonnen met de biologische kweek van bomen en streven ernaar om te voldoen aan de groeiende eisen op dat gebied. Zo doen we ook allerlei proeven. Vorig jaar hadden we – tot ze opgehokt moesten worden – kippen in de kwekerij voor het bijhouden van het onkruid. Voor kleine oppervlaktes werkt dat prima. De kippen werden verzorgd door hulpboeren, mensen met een beperking. We verkochten biologische eieren onder de naam "kweker-ei" en het onkruid werd biologisch bestreden.' Houben vertelt verder dat er grasland wordt ingezaaid met gemengd graszaad,

zodat er bloemen groeien die weer natuurlijke vijanden aantrekken, waardoor er minder bestrijdingsmiddelen nodig zijn. Hij legt uit: 'In tussenjaren gebruiken we dat ook als tussengewas. We proberen bij elke stap in de gangbare teelt te kijken en te onderzoeken hoe het duurzamer kan. Nu onderzoeken we welke verdergaande vorm van mechanische onkruidbestrijding kan zorgen voor nog minder herbicidegebruik. In de biologische teelt is dat nodig. Komend jaar moet het lukken.'

In de bedrijfsvoering zijn ook veel duurzame maatregelen genomen. Sinds kort mag Kwekerij Udenhout zich dankzij 4000 m² zonnepanelen CO₂-neutraal noemen. Deze wekken meer stroom op dan de kwekerij nodig heeft. Het bedrijf blijft kijken welke voertuigen en machines vervangen kunnen worden door elektrische, mits het een verantwoorde investering is. Zo zijn er al elektrische snoeiplateaus waarmee in het veld gesnoeid kan worden.

Alle bomen worden geplant met gps, anticiperend op de toekomst, waarin onkruidbestrijding en grasmaaien door robots uitgevoerd zullen worden. Alle boomsoorten en -diktes staan op identieke wijze op basis van gps-coördinaten geregistreerd. 'Dat is in de toekomst gemakkelijker voor de klant en ook voor ons. De vraag verandert; wij proberen daarop voor te sorteren.'

Jeroen Vugts

Martin Houben